

Výjezdní seminář z obchodního práva
Obchodní korporace na prahu „nového světa“
26. – 28. dubna 2013

Změny v obsahu akcionářských práv

Jan Kolář

4. ročník PF UK

1. Úvod a cíl práce

Nový Občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb., dále jen „**NOZ**“) spolu se Zákonem o obchodních společnostech a družstvech (zákon č. 90/2012 Sb., dále jen „**ZOK**“) jsou zákony, které představují hlavní právní předpisy provádějící rekodifikaci českého civilního práva a představující tak nejvýznamnější zásah do českého civilního práva v posledních 20 letech.

Tyto zákony (NOZ a ZOK, spolu také „**Rekodifikační zákony**“) byly a jsou provázeny mnohými kontroverzemi týkajícími se ať již samotné potřeby nové kodifikace českého civilního práva nebo zavádění nové, často archaické, terminologie, přes šíři cizích právních systémů použitých jako inspirační zdroje a s tím související možnou vnitřní nekonzistentnost a nekonče výhradami k postupu přípravy Rekodifikačních zákonů a šíře odborné diskuze. Takovéto kontroverze jsou nicméně předvídatelné u zákonů, které představují tak zásadní milník vývoje práva v České republice.

Jelikož změny, které s sebou přináší Rekodifikační zákony, jsou mnohé a nebylo by možné je v této práci všechny popsat a vysvětlit, klade si tato práce za cíl seznámit své čtenáře pouze s výsekem změn, a to konkrétně se změnami v obsahu akcionářských práv. V této práci se tak pokusím čtenářům přiblížit, jaké změny v obsahu akcionářských práv akcionáře od 1. ledna 2014 čekají, jaké jsou jejich důvody a teoretická východiska a snad i jaký praktický dopad je možné od těchto změn očekávat.

2. Změny spojené s akciemi

2.1 Zvláštní práva spojená s akciemi

Současná úprava obchodního zákoníku (zákon č. 513/1991 Sb., v platném znění, dále jen „**ObchZ**“) vychází v § 159 ObchZ z taxativního výčtu druhů akcií, které může a.s. vydat. Jedná se pouze o kmenové akcie a prioritní akcie, tedy o akcie s předností práva týkající se dividendy nebo podílu na likvidačním zůstatku. Prioritních akcií přitom může a.s. vydat pouze tolik, aby souhrn jejich jmenovitých hodnot nepřekročil polovinu základního kapitálu.

Oproti tomu ZOK vychází z koncepce jiné, nelimitující možné druhy akcií s rozdílnými právy na zákonodárcem předem daný počet. Důvodová zpráva k ZOK odůvodňuje tuto koncepci ohledy na potřeby kapitálového trhu a zkušenostmi z evropských zemí, v podobě např. § 11 německého akciového zákona¹.

Zákonná úprava v § 276 odst.3 ZOK zmiňuje demonstrativně např. možnost rozdílného, pevného nebo podřízeného podílu na zisku nebo likvidačním zůstatku nebo rozdílnou váhu hlasů. V poslední větě pak uvádí možnost dalších zvláštních práv pomocí ustanovení „*S akciemi o stejné jmenovité hodnotě mohou být spojena různá zvláštní práva.*“² Zároveň však §273(2) ZOK obsahuje omezení, když výslovně zakazuje „*Akcie, s nimiž je spojeno právo na určitý úrok nezávisle na hospodářských výsledcích společnosti...*“.

Na otázku co se rozumí dalšími zvláštními právy spojenými s akciemi nám ZOK ani Důvodová zpráva odpověď neposkytuje. V úvahu připadají např. akcie s násobným hlasovacím právem. Ač je pak tato možnost zdánlivě neomezena, bude jistě, po vzoru jiných jurisdikcí, potřeba krotit extrémy, a to např. za pomoci odkazu na dobré mravy, veřejný pořádek nebo zásady, na kterých ZOK spočívá.³

Dalším omezením práv spojených s akciemi bude také to, aby se jednalo o účastnická práva, tj. o práva spojená s účastí akcionáře ve společnosti. Do akcií tedy nepůjde vtělit např. právo na funkční či jiné požitky. Rekodifikační zákony nicméně předpokládají možnost, aby byly vydány cenné papíry jako druh v zákoně nepojmenované⁴ a do nich již bude možno vtělit i jiná práva než práva spojená s účastí na společnosti.

Následující § 277 ZOK pak stanovuje, že zvláštní práva a jejich obsah je nutno určit ve stanovách. Pro případ pochybností pak může soud rozhodnout, jaké zvláštní právo je s akciemi daného druhu spojeno nebo že s nimi není spojeno žádné zvláštní právo a jedná se tedy o akcie kmenové. Aktivně legitimovaní k podání takového návrhu jsou společnost nebo

¹ Důvodová zpráva k ZOK, str. 56. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf> (v textu dále jen „**Důvodová zpráva**“)

² § 276 odst. 3 ZOK

³ Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/media/99-a-s-po-rekodifikaci.html>

⁴ § 515 NOZ

některý její akcionář, nikoliv tedy pouze ten, kdo sporné akcie drží. Aktivní legitimace jakéhokoliv akcionáře se sice může zdát na první pohled sporná, nicméně je třeba si uvědomit, že případná zvláštní práva spojená s akcií budou často právě na jeho úkor. Z tohoto pohledu je pak jeho aktivní legitimace pochopitelná.

Rozhodne-li pak soud, že s akciemi daného druhu nejsou spojena žádná zvláštní práva, a jedná se tedy o akcie kmenové, má vlastník akcií právo požadovat, aby od něj společnost do jednoho měsíce od rozhodnutí soudu dané akcie za přiměřenou cenu odkoupila. Výjimka z tohoto práva akcionáře pak nastává v případě, že pochybnost ohledně zvláštních práv spojených s daným druhem akcií existovala již v době, kdy akcionář dané akcie získal.

2.2 Samostatně převoditelná práva

2.3.1 Obecně o samostatně převoditelných právech

V návaznosti na uvolnění pravidel omezujících druhy akcií a zvláštních práv s nimi spojených pak ZOK pokračuje i uvolněním samostatně převoditelných práv⁵, tedy práv převáděných bez současného převodu akcie. V odst. 2 §281 ZOK je jako samostatně převoditelné právo uvedeno právo na vyplacení podílu na zisku, přednostní právo na upisování akcií a vyměnitelných dluhopisů, právo na podíl na likvidačním zůstatku, tedy o stejný výčet samostatně převoditelných práv, jako ten uvedený v §156a odst. 2 ObchZ. Klíčový je pak konec odst. 2, který rozšiřuje rozsah samostatně převoditelných práv o „jiná obdobná majetková práva určená stanovami.“.

Podmínkou, aby se takové jiné majetkové právo stalo samostatně převoditelným pak je, aby tak bylo uvedeno ve stanovách společnosti. Ne každé majetkové právo spojené s akciemi je tak samostatně převoditelné. Zároveň s tím pak §281 odst. 4 ZOK výslovně stanovuje, že samostatně nelze převést hlasovací právo spojené s akcií. Důvodem této úpravy je, aby společnost mohla sama ve svých stanovách rozhodnout, která majetková práva spojená s akcií lze samostatně převádět a měla tak možnost zabránit úplnému „vyprázdnění“ obsahu akcií.

Stanovy nebo ZOK mohou dále určit, že samostatně převoditelné právo uvedené v §281 odst. 2 bude od akcie odděleno a spojeno s cenným papírem vydaným k této akcii.⁶ Tímto samostatným cenným papírem pak může být např. kupón⁷, půjde-li o oddělení práva na výnos, nebo i jiný, nepojmenovaný cenný papír, který bude vydán zejména tehdy, půjde-li o jiné právo zvláštní povahy než je právo na výnos.

⁵ Důvodová zpráva k ZOK, str. 56

⁶ §281 odst. 3 ZOK

⁷ Kupón je upraven v §523 NOZ a jedná se zásadně o cenný papír na doručitele.

Samotný postup převodu samostatně převoditelných práv je upraven stejně jako v dosavadní úpravě ObchZ. Samostatně převoditelná práva se tedy převádějí smlouvou o postoupení pohledávky (§283 ZOK) s výjimkou samostatně převoditelných práv spojených se zaknihovanou akcií. Ta se pak převádí registrací převodu v evidenci zaknihovaných cenných papírů (§282 odst. 1 ZOK). Převod a oddělení samostatně převoditelných práv se zároveň vyznačí na akcii nebo v evidenci zaknihovaných cenných papírů (§282 odst. 3 ZOK).

2.3.3 Doba převoditelnosti práva na likvidační zůstatek

Další změnou týkající se samostatně převoditelných práv, konkrétně práva na podíl na likvidačním zůstatku, je stanovení doby, od které je možné toto právo převádět. Současná úprava ObchZ je v této otázce odlišná, jelikož §220 odst. 1 ObchZ kogentně stanovuje, že *„Právo na podíl na likvidačním zůstatku je samostatně převoditelné ode dne, k němuž byl schválen návrh rozdělení likvidačního zůstatku“*.

Oproti tomu ZOK zaujímá postoj liberálnější. V §549 odst. 1 ZOK stanovuje, že *„Právo na podíl na likvidačním zůstatku je samostatně převoditelné ode dne, kdy společnost vstoupila do likvidace, ledaže stanovy určí jinak“*. Nejen tedy, že převoditelnost práva na likvidační zůstatek posouvá na začátek likvidačního procesu (vstup společnosti do likvidace) ze současného konce likvidačního procesu (schválení návrhu na rozdělení likvidačního zůstatku), ale zároveň společnosti umožňuje, v duchu liberálních zásad, na kterých jsou Rekodifikační zákony vystavěny, aby datum převoditelnosti tohoto práva stanovila na den zcela odlišný.

K důvodům tohoto posunu v úpravě doby převoditelnosti práva na likvidační zůstatek bohužel Důvodová zpráva odpověď neposkytuje, jelikož celou úpravu likvidace akciové společnosti komentuje pouze velmi stručně. Nicméně se lze alespoň domnívat, že tato úprava vychází z potřeb ekonomické a podnikatelské praxe, které si uvolnění doby převoditelnosti práva na likvidační zůstatek vyžádaly.

2.3.4 Výměna akcií

Posledními změnami týkající se akcií, kterou ZOK přináší, jsou změny spojené s výměnou akcií nebo s vyznačením nových údajů na akciích. Tato výměna může být buď

z iniciativy společnosti⁸, resp. z rozhodnutí její valné hromady, nebo z dobrovolné iniciativy akcionáře⁹.

§542 ZOK upravuje situaci, kdy k výměně akcií nebo k vyznačení nových údajů na ně dojde z důvodu rozhodnutí valné hromady společnosti. Tato situace nastane v případě, že buď došlo ke změně údajů zapisovaných na akcie (Tyto údaje jsou uvedeny v §259 a v §260 ZOK. Může pak jít např. o změnu firmy akciové společnosti.) nebo např. v případě, že se akcie společnosti vyměňují z důvodu zvýšení jejich ochrany před paděláním.

Situace dobrovolné výměny akcií z iniciativy akcionáře se pak řídí ustanoveními §543 ZOK. Odst. 1 §543 ZOK uvádí, že „*Akcionář může požádat společnost o výměnu akcie, je-li poškozena*“ za podmínky, že „*o pravosti této akcie není pochyb.*“.

V současné době nemohl akcionář požádat společnost o výměnu svých akcií a jedinou možnost tak představovalo soudní řízení dle ustanovení §185i an. OSŘ (zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád, v platném znění) o řízení o umoření listin. Tento postup však byl značně zdoluhavý a i nákladný a navíc byl možný pouze v případě ztráty nebo zničení listiny, nikoliv tedy pouze jejího poškození, jak je umožněno v nové úpravě ZOK.

Ustanovení odst. 1 §543 ZOK je tedy prospěšné, jelikož přináší akcionáři možnost požádat o výměnu akcií i např. v případě estetického poškození akcie, které chce akcionář odstranit (např. i z takového „malicherného“ důvodu jako že se chystá své akcie převést a chce je tedy převádět v dobrém stavu).

Samotný proces výměny akcií, ať již povinný nebo dobrovolný z rozhodnutí akcionáře, je v nové úpravě ZOK dále usnadněn tím, že ZOK mezi povinnými náležitostmi nevyžaduje údaj o datu emise. Tím tak odpadají starosti a nejasnosti ohledně toho, zda se při výměně akcií datum emise mění, a v případě, že ne, kdo má akcii podepsat došlo-li v mezidobě ke změnám v obsazení představenstva (současná úprava §155 ObchZ totiž požadovala, aby akcii podepsali členové představenstva „*k datu emise*“).¹⁰

Dalším ulehčením výměny akcií je také změna provedená v odst. 1 §260 ZOK, který stanoví, že podpis členů představenstva může být nahrazen jeho otiskem za podmínky, že na akcii jsou použity ochranné prvky bránící jejímu paděláním nebo pozměnění.

⁸ §542 ZOK

⁹ §543 ZOK

¹⁰ Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5

3. Změny spojené s přímými majetkovými právy

3.1 Možnost výplaty zálohy výplatu podílu na zisku

Zcela zásadní novinkou, která je upravena pro všechny obchodní korporace v odst. 2 §40 ZOK (tedy v ustanoveních společných pro obchodní korporace), je možnost výplaty záloh na výplatu podílu na zisku. Toto vskutku zásadní ustanovení tak umožňuje, aby akcionáři získali část zisku ještě předtím, než společnost na své valné hromadě rozhodne o vyplacení podílu na zisku.

Tyto zálohy na výplatu podílu na zisku lze vyplácet pouze na základě mezitímní účetní závěrky, na rozdíl od rozhodnutí o výplatě podílu na zisku, které se děje na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky. Výplata záloh na výplatu podílu na zisku pak také podléhá omezením, že *„Výše záloh na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný příděl do rezervního fondu.“*¹¹ Nově je upraven tzv. *test solventnosti při distribuci vlastních zdrojů*, kdy akciová společnost nesmí vyplatit zálohu na výplatu podílu na zisku, jiné vlastní zdroje ani zálohu na ně, pokud by si tím přivodila úpadek.¹²

3.2 Právo na výplatu podílu na zisku jiným osobám

Další novinou je pak možnost, aby společnost ve svých stanovách upravila, že podíl na zisku může být vyplacen nejen mezi společníky (akcionáře), ale i libovolným jiným osobám.¹³ Tato změna nejen, že otevírá nové možnosti výplaty podílu na zisku, ale také mění stávající úpravu výplaty tantiémy členům představenstva a členům dozorčí rady.

Současná úprava v §178 odst. 3 ObchZ stanoví, že výplata tantiémů může být stanovena rozhodnutím valné hromady ze zisku schváleného k rozdělení. Nová úprava ZOK však již nerozlišuje dividendu a tantiému (viz. Důvodová zpráva: *„Zákon považuje za podíl na zisku jak dividendu, tak tantiému a ustanovení tak na obě tyto dávky nahlíží obdobně.“*¹⁴), což ve spojitosti s výše uvedeným ustanovením §34 odst. 1 ZOK způsobuje, že o výplatě tantiémy již nebude možné rozhodovat *ad hoc* na valné hromadě rozhodující o schválení zisku k rozdělení, ale že bude nutné tuto výplatu tantiémy dopředu určit ve stanovách akciové společnosti.

¹¹ §40 odst. 2 ZOK

¹² §40 odst. 1 ZOK

¹³ §34 odst. 1 ZOK: „Lze jej (*podíl na zisku*) rozdělit pouze mezi společníky, ledaže společenská smlouva určí jinak.

¹⁴ Důvodová zpráva k ZOK, str. 58

3.3 Právo na pevný podíl na zisku stanovený ve stanovách a způsob jeho výplaty

Praktické pak je ustanovení §348 odst. 4 ZOK, které stanovuje možnost upravit ve stanovách existenci pevného podílu na zisku. V takovém případě, když akciová společnost vytvoří zisk, vzniká na něj právo automaticky bez nutnosti toho, aby o jeho rozdělení musela hlasovat valná hromada.¹⁵ I zde je však pro nastání splatnosti pevného podílu na zisku, aby nejdříve valná hromada schválila účetní závěrku (řádnou nebo mimořádnou), na jejímž základě bude stanovena výše zisku společnosti. Splatnost podílu je pak 3 měsíce od schválení účetní závěrky valnou hromadou společnosti.¹⁶

Snad jen zajímavostí na konec je pak odst. 2 §348 ZOK, který stanovuje, že „*Neurčí-li stanovy jinak, vyplácí se podíl na zisku v penězích.*“. Je tedy představitelná varianta, že by podíl na zisku byl vyplácen i jinak než v penězích, např. ve formě akcií nebo dokonce v naturáliích.¹⁷

¹⁵ Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5

¹⁶ §348 odst. 4 ZOK

¹⁷ Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5

4. Změny práva spojená s valnou hromadou a účastí akcionáře na ní

4.1 Změny spojené s působností valné hromady

Mezi zcela kritické změny, které ZOK přináší na poli správy akciových společností, jsou změny v působnosti valné hromady jakožto vrcholného orgánu akciové společnosti. Některé oblasti působnosti valné hromady, které má dnes valná hromada ze zákona, budou totiž přesunuty do režimu, kdy je stanovy budou muset valné hromadě přiznat.

Nejedná se přitom o působnost okrajovou, naopak jde o působnost valné hromady často zásadního rázu, která by jí měla zůstat být přiznána ze zákona. Jedná se o:

- a) Působnost valné hromady rozhodovat o změně stanov (§421 odst 2 písm. a) ZOK)
- b) Působnost valné hromady jmenovat a odvolávat likvidátora (§421 odst 2 písm. k) ZOK)

V případě působnosti valné hromady udělovat představenstvu zásady a pokyny mimo oblast obchodního vedení je situace poněkud komplikovaná, jelikož §421 ZOK, jinak upravující působnost valné hromady, tuto působnost explicitně nejmenuje. Použití písmena p) §421 odst. 2 ZOK o dalších rozhodnutích svěřených do působnosti valné hromady ZOK nebo stanovami nás pak odkazuje na §51 ZOK, který ve svém odst. 2 obecně pro všechny obchodní korporace stanovuje, že „Člen statutárního orgánu kapitálové společnosti může požádat nejvyšší orgán obchodní korporace o udělení pokynu týkajícího se obchodního vedení“. Dle názoru autora této práce se tak jedná o působnost explicitně svěřenou valné hromadě na základě písmena p) §421 odst. 2 ZOK, a že tedy již není třeba výslovného přivolení stanov společnosti, nicméně v budoucnu lze očekávat jisté výkladové kontroverze.

Důvod této změny není v Důvodové zprávě objasněn, ba dokonce ani zmíněn. Přitom je možné očekávat velké problémy týkající se této změny, např. jaké následky bude mít, když stanovy neudělí valné hromadě právo měnit stanovy.

4.2 Kumulativní hlasování

Velkou změnou, kterou přináší ZOK je zavedení možnosti tzv. kumulativního hlasování při volbě členů orgánů společnosti.¹⁸ Podmínkou pro umožnění hlasovat tímto způsobem je, aby tak určily stanovy společnosti.

Důvodem pro možnost kumulativního hlasování je snaha o ochranu minoritních akcionářů a o umožnění minoritním akcionářům podílet se na řízení společnosti. Jelikož však

¹⁸ §354 an. ZOK

kumulativní hlasování je nevýhodné pro majoritního akcionáře, a jelikož musí být umožněno stanovami, pro jejichž změnu je vyžadována prostá většina hlasů na valné hromadě, lze si těžko představit, že by většinový akcionář možnost kumulativního hlasování ve stanovách ponechal, resp. jej do stanov vůbec vložil.

Principem kumulativního hlasování je, že se počet hlasů jednotlivých akcionářů určí jako počet hlasů, kterými akcionář nakládá na valné hromadě, znásobený počtem volených členů orgánů společnosti. V případě, že se volí zároveň členové představenstva a dozorčí rady, určuje se počet hlasů pro volby členů a představenstva a pro volby členů dozorčí rady samostatně.¹⁹

Jako člen voleného orgánu společnosti (představenstva a/nebo dozorčí rady) je pak zvolen ten kandidát, který získal nadpoloviční počet odevzdaných hlasů. Je pak na akcionáři, jakým způsobem se svými hlasy nakládá, tedy zda například odevzdá všechny své hlasy jedinému kandidátovi (a pak již nemůže hlasovat pro ostatní kandidáty), či zda je při volbách používá rovnoměrněji.

Praktické dopady kumulativního hlasování pak budou samozřejmě záležet na mnoha faktorech, např. na počtu volených členů orgánů společnosti nebo na formulaci stanov umožňujících kumulativní hlasování, tedy o kterých kandidátech se bude hlasovat dříve a o kterých později nebo zda bude hlasovat jako první minoritní nebo majoritní akcionář.

4.3 Rozhodování per rollam

Nový ZOK přináší do akciové společnosti možnost rozhodování per rollam, tedy možnost známou pro společnost s ručením omezeným již z ObchZ (§130 ObchZ). Podmínky a postup pro rozhodování per rollam jsou stanoveny v §418 an. ZOK. Podmínkou pro možnost takového rozhodování je, aby tak připouštěly stanovy společnosti.²⁰

Rozhodování per rollam je formou distančního hlasování, kdy osoba oprávněná svolat valnou hromadu zašle všem akcionářům návrh rozhodnutí valné hromady spolu s jeho odůvodněním a lhůtou, ve které se mají k návrhu vyjádřit (lhůta je určena stanovami, jinak je 15 dnů; rozhodným pro běh lhůty je doručení návrhu akcionáři).

ZOK dále stanoví, v souladu s dnešní úpravou rozhodování per rollam společností s ručením omezeným, že „*rozhodná většina se počítá z celkového počtu hlasů všech akcionářů*“ (§419 odst. 3 ZOK) a podmínku, že má-li mít rozhodnutí valné hromady povahu veřejné listiny, musí mít i rozhodnutí akcionáře formu veřejné listiny, která bude obsahovat i návrh rozhodnutí valné hromady, kterého se vyjádření týká (§419 odst. 2 ZOK).

¹⁹ Lasák, J.: Akciová společnost na prahu rekonstrukce: základní novinky, Obchodněprávní revue. 2012, roč. 3, č. 2, str. 48

²⁰ §418 odst. 1 ZOK

Výsledek hlasování je pak, včetně dne jeho přijetí, oznámen všem akcionářům osobou oprávněnou svolat jednání, a to způsobem stanoveným ZOK a stanovami společnosti pro svolání valné hromady. Toto oznámení musí být učiněno bez zbytečného odkladu.²¹

Proti rozhodnutí přijatému mimo valnou hromadu je pak možné podat návrh na vyslovení neplatnosti takového rozhodnutí do 3 měsíců ode dne, kdy se navrhovatel dozvěděl nebo mohl dozvědět o jeho přijetí, nejdéle pak uplynutím 1 roku od takového rozhodnutí. Uplynutím výše uvedené objektivní nebo subjektivní lhůty dané právo podat návrh na vyslovení neplatnosti daného rozhodnutí zaniká.²²

Tato možnost hlasování však jistě nezůstane bez kontroverzí a problémů, např. z důvodu, že *„povaha akcionářských práv a jejich výkon pouze na valné hromadě vylučují, aby takové hlasování proběhlo, aniž bude hrozit jeho úspěšné napadení akciovou minoritou (viz např. faktické potlačení práva na vysvětlení, návrhy a protinávrhy atd.). Širšího uplatnění by tak institut mohl dojít snad jen v malých a.s. rodinného typu.“*²³

4.4 Změny spojené s průběhem valné hromady

4.4.1 Možnost změny prahu usnášeníschopnosti valné hromady

ZOK ve svém §412 přináší novou hranici, od které je valná hromada usnášeníschopná. V současné úpravě (§185 ObchZ) je stanoveno, že valná hromada je usnášeníschopná, pokud jsou přítomni akcionáři vlastníci akcie, jejichž jmenovitá hodnota dohromady přesahuje 30% základního kapitálu společnosti. Tuto hranici mohou stanovy zvýšit.

Nová úprava §412 ZOK pak zachovává základní hranici 30% základního kapitálu, avšak nově umožňuje, aby stanovy upravily tuto hranici jinak²⁴. To tedy znamená, že stanovy mohou určit nový práh usnášeníschopnosti valné hromady jak nad 30% hranici (v souladu s dnešní právní úpravou), tak i pod ni. Tato nová hranice pak bude mít vliv i na pravidla pro stanovení náhradní valné hromady (§414 ZOK) i pro většinu potřebnou k přijetí usnesení (§415 ZOK, který tuto většinu stanovuje jako *„většinu hlasů přítomných akcionářů“*).

4.4.2 Možnost kumulace funkcí na valné hromadě

ZOK dále přináší možnost kumulace některých funkcí na valné hromadě. Tuto možnost současná judikatura zapovídala. Nově to ZOK stanovuje ve svém §422, kde odst. 1 říká, že *„Valná hromada může rozhodnout, že předsedou valné hromady a ověřovatelem*

²¹ §420 ZOK

²² §429 odst. 1 ZOK

²³ Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5

²⁴ §412 odst. 1 ZOK *in fine*: „... ledaže stanovy určí jinak.“

*zápisu bude jedna osoba.*²⁵, a odst. 2 stanovuje, že „Valná hromada může rozhodnout, že předseda valné hromady provádí rovněž sčítání hlasů, neohrozí-li to řádný průběh valné hromady.“²⁶. Tato změna, jdoucí přímo proti dnešní judikатурní úpravě, tak velmi usnadňuje pořádání valných hromad akciových společností s malým počtem akcionářů.

4.4.3 Možnost odročení valné hromady nebo vypuštění bodů jejího pořadu

Výslovně je také upravena možnost odročení valné hromady (§409 ZOK), který byla dnes dovozována pouze judikaturou. Valná hromada tak může rozhodnout o přesunutí některých otázek na příští valnou hromadu nebo dokonce o jejich úplném vyřazení z pořadu valné hromady. Jediným omezením je případ, kdy se valná hromada koná na žádost kvalifikovaného akcionáře. V takovém případě s tím (s přeložením nebo s vyřazením) musí daný kvalifikovaný akcionář souhlasit.²⁷

4.4.4 Možnost konání valné hromady, která nebyla řádně svolána

Do úpravy akciových společností se spolu se ZOK dostává i možnost, známá dnes pouze z úpravy společností s ručením omezeným (§129 odst. 1 ObchZ), tedy aby se valná hromada mohla řádně konat i když nebyly dodrženy požadavky na její řádné svolání.²⁸ Je však nutné dodržet následující dva požadavky, a) aby s tím souhlasili všichni akcionáři (ne tedy jen např. ti přítomní) a b) aby tuto možnost předem určily stanovy.

Vzhledem k výše uvedeným požadavkům, především pak na přítomnost všech akcionářů, je možné si uplatnění této úpravy představit pouze u akciových společností s malým počtem akcionářů, kteří mezi sebou navíc mají dobré vztahy. Jedná se tedy o další prvek, který přispívá ke sblížování úpravy společností s ručením omezeným a akciových společností s malým počtem akcionářů („rodinných“ akciových společností).

4.5 Omezení napadnutelnosti rozhodnutí valné hromady

Platnost usnesení valné hromady akciové společnosti budou moci nově napadnout akcionáři pouze pokud proti němu vznesli na valné hromadě protest a uvedli, co usnesení

²⁵ §422 odst. 1 ZOK

²⁶ §422, odst. 2 ZOK

²⁷ §409 ZOK

²⁸ § 410 odst. 2 ZOK

vytýkají. Soud pak bude moci napadené rozhodnutí přezkoumat jen z takovýchto, na valné hromadě namítaných, důvodů s výjimkou důvodů, které nebyly na valné hromadě zjevné.²⁹

Toto ustanovení znamená, že bude pro společnost i ostatní akcionáře jednodušší předvídat případné hrozící žaloby a zvýší se tím tedy jistota ohledně platnosti, či možné neplatnosti, rozhodnutí přijatých valnou hromadou společnosti. Důvodová zpráva k tomu poskytuje následující vysvětlení: „*V tomto se sleduje vigilantibus iura a tedy vyšší tlak na samotné účastníky valné hromady. Zároveň se zvyšuje bezpečnost vztahů, kdy bude vyšší jistota ohledně platnosti nebo neplatnosti usnesení valné hromady.*“³⁰

Zároveň s tím však tato nová úprava představuje pro pořádání valné hromady potenciálně značnou komplikaci. Akcionáři, kteří jsou přítomni na valné hromadě, totiž při vědomí této úpravy budou vznášet všemožné protesty, tzv. pro jistotu. Odborná kvalita vznášených protestů a jejich odůvodnění bude jistě často také na pováženou, jelikož akcionáři nemusí mít nutně vždy na valné hromadě svého advokáta a ani ten nemusí být schopen reagovat ihned v dostatečné kvalitě.

Výše uvedené tedy přinese nejen komplikace pro samotný průběh valné hromady (vznášení obrovského množství protestů a jejich zdouhavá protokolace, po níž bude muset být valná hromada přerušena), ale také pro příslušné soudy, které budou muset řešit kvalitu odůvodnění protestů a zda nejsou příliš obecné (připuštění širokých, obecných odůvodnění by totiž odstraňovalo význam nové úpravy).

²⁹ §424 odst. 1 ZOK

³⁰ Důvodová zpráva k ZOK, str. 45

5. Prameny

Odborná literatura:

Čech, P.: A.s. po rekodifikaci, Právní rádce, roč. 2012, č. 5. Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/media/99-a-s-po-rekodifikaci.html>

Lasák, J.: Akciová společnost na prahu rekodifikace: základní novinky, Obchodněprávní revue. 2012, roč. 3, č. 2

Černá, S.: O akciích s rozdílnou vahou hlasů v budoucím českém akciovém právu, Obchodněprávní revue. 2012, roč. 4, č. 7-8

Normativní právní akty:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech

Internetové zdroje:

Důvodová zpráva k ZOK, Dostupné na: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/tinymce-storage/files/Duvodova-zprava-k-ZOK.pdf>